

Poznań, dnia 30 października 2009 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

LPO-410-32-03/09

P/09/167

Zarząd

Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych spółki z o. o.
w R o k i e t n i c y

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych spółkę z o. o. w Rokietnicy („PUK”) w zakresie gospodarowania osadami powstającymi w oczyszczalni ścieków komunalnych w Bytkowie („oczyszczalnia”) w latach 2007-2009 (I półrocze). W związku z tą kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 21 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli – na podstawie art. 60 ustawy o NIK – przekazuje Zarządowi niniejsze **wystąpienie pokontrolne**.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, zagospodarowywanie przez PUK odpadów w postaci komunalnych osadów ściekowych („osady”) wytworzonych podczas procesu oczyszczania ścieków w oczyszczalni.

1. W oczyszczalni wytworzono 216,66 Mg osadów w 2007 r. (93,70 Mg w przeliczeniu na suchą masę), 426 Mg w 2008 r. (116,80 Mg) i 229 Mg w I półroczu 2009 r. (68,68 Mg). Wszystkie osady wytworzone w oczyszczalni w tym okresie w całości były poddane obróbce poprzez stabilizację tlenową, odwadnianie na prasie filtracyjnej, higienizację i dezynfekcję wapnem palonym i składowanie na poletku osadowym. Były one wykorzystane rolniczo na terenie gmin Rokietnica i Suchy Las na gruntach ornych Przedsiębiorstwa Rolnego „Sobrol”, na podstawie porozumienia z dnia 25 września 2003 r.

W PUK realizowany był „Programu rolniczego wykorzystania osadów z oczyszczalni ścieków w Bytkowie”, w którym określono sposób utylizacji i zagospodarowania osadów na gruntach w. w. przedsiębiorstwa rolnego. Gospodarowanie osadami było zgodne z tym programem, planem gospodarki odpadami gminy Rokietnica oraz pozwoleniem wodnoprawnym

na odprowadzanie oczyszczonych ścieków. Jednak ocena ta nie dotyczy wykonywania transportu osadów przez niewyspecjalizowane do tego celu podmioty.

2. PUK terminowo przekazywało marszałkowi województwa wielkopolskiego zbiorcze zestawienia rocznych danych za lata 2006-2008 o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów oraz zbiorcze zestawienia danych o wytworzonych komunalnych osadach, o których mowa w art. 37 ust 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach¹ („ustawa o odpadach”).

3. Maksymalny czas magazynowania wytworzonych osadów w badanych latach nie przekroczył granicznego terminu określonego art. 63 ust. 3 ustawy o odpadach.

4. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zwiększanie dawek wapna palonego do higienizacji osadów. W 2007 r. na 1 Mg osadów zastosowano 2,67 kg wapna, 55,44 kg w 2008 r. i 85,18 kg w I połowie 2009 r.

Ilość metali ciężkich w mg/kg suchej masy osadu zawsze była znacznie mniejsza od górnych granic dopuszczalnych parametrów określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych² („rozporządzenie koś”).

5. Partie osadów przekazane 31 października i 31 grudnia 2007 r. nie były poddane badaniom bakteriologicznym i parazytologicznym, czym naruszono przepisy § 5 ust. 1 pkt 8-9 rozporządzenia koś. W związku z tym wykorzystano rolniczo łącznie 133,07 Mg osadów (40,40 Mg suchej masy) bez wymienionych badań, łącznie na 20 ha powierzchni gruntów ornych. Poza tym częstotliwość badania osadów, wymagana przepisem § 5 ust. 2 rozporządzenia koś, nie została zachowana w jednym przypadku w kontrolowanym okresie, ponieważ odstęp pomiędzy kolejnymi badaniami bakteriologicznymi i parazytologicznymi wyniósł 8 miesięcy.

6. W 2008 r. PUK zleciło wykonanie badań osadów dwóm laboratoriom nie posiadającym akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji (9 badań na kwotę 5.789 zł oraz 3 badania na

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 ze zm.

² Dz. U. Nr 134, poz. 1140 ze sprostowaniem.

kwotę 2.318 zł). Od dnia 1 stycznia 2008 r., zgodnie z art. 147a ust. 1 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2007 r. – Prawo ochrony środowiska*³, prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani zapewnić wykonanie pomiarów wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska przez akredytowane laboratorium w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. *o systemie oceny zgodności*⁴ w zakresie badań, do których wykonywania są obowiązani. Łączna masa osadów wykorzystanych rolniczo, których próbki zostały zbadane przez laboratoria nie posiadające akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji w zakresie badania osadów w 2008 r. wyniosła 341 Mg (88,41 Mg w przeliczeniu na suchą masę). Osady te zastosowane zostały łącznie na 20 ha gruntów ornych. Ponadto PUK zleciło nieakresytowanemu laboratorium, dwukrotnie w kontrolowanym okresie, badanie próbek gruntów (na kwotę 4.270 zł).

Dopiero od końca 2008 r. PUK zlecał wykonywanie badań osadów laboratorium, które posiadało akredytację Polskiego Centrum Akredytacji.

7. Przeprowadzone w kontrolowanym okresie dwa badania próbek gruntów obejmowały swym zakresem oznaczenie zawartości jedynie metali ciężkich w próbkach gleb pobranych na polach uprawnych przeznaczonych do rolniczego wykorzystania osadów, bez oznaczenia odczynu PH oraz zawartości fosforu przyswajalnego w przeliczeniu na P₂O₅ (pięciotlenek fosforu), co było niezgodne z przepisami § 6 ust. 1 i 2 *rozporządzenia koś*.

8. NIK negatywnie ocenia fakt, że w latach objętych kontrolą transport osadów do Przedsiębiorstwa Rolnego „Sobrol” (na trasie Bytków-Sobota) wykonywało to właśnie przedsiębiorstwo, pomimo braku posiadania przez nie odpowiedniego zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów, o którym mowa w art. 28 ust. 1 *ustawy o opadach*. Na transport osadów do miejsca przeznaczenia PUK wydało 10.871,20 zł w 2007 r., 14.119,80 zł w 2008 r. i 6099 zł w pierwszej połowie 2009 r.

9. NIK zwraca uwagę na to, że w umowach z przedsiębiorstwem „Sobrol” na wykorzystanie rolnicze osadów nie zamieszczano postanowień, które ułatwiłyby PUK wykonywanie obowiązków wynikających z przepisów § 3 ust. 3 oraz § 6 ust. 2 *rozporządzenia koś*.

³ Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087 ze zm.

10. NIK zwraca także uwagę na niewielkie różnice pomiędzy danymi o suchej masie osadów zawartymi w kartach ewidencji osadów, w sprawozdaniach OS-5 oraz w sprawozdaniach z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich.

W latach 2007-2009 (I półrocze) PUK stosowało nieaktualne wzory kart ewidencji odpadów oraz kart ewidencji *osadów*, a mianowicie te, które obowiązywały do dnia 5 marca 2006 r.

Ponadto we wszystkich kartach ewidencji *osadów* (karty 1-4 w 2007 r., 1-4 w 2008 r. oraz 1-6 w 2009 r.) nie były właściwie określone typy gleb (wpisano „IVa, IVb, V”, zamiast „lekka, średnia, ciężka”) oraz nie podano miejsca stosowania *osadów*.

11. NIK zwraca uwagę na fakt, że pomimo, iż pierwsze pozwolenie na eksploatację *oczyszczalni* zostało wydane 4 grudnia 1995 r. i w tym roku rozpoczęta została jej eksploatacja, to *oczyszczalnia* posiadała książkę obiektu budowlanego dopiero od dnia 18 stycznia 2008 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, NIK Delegatura w Poznaniu wnosi o:

- 1) przeprowadzanie badań *osadów* zgodnie z częstotliwością i zakresem badań określonych w *rozporządzeniu koś*,
- 2) wykonywanie transportu *osadów* samodzielnie lub poprzez zlecenie go podmiotom posiadający stosowne zezwolenie,
- 3) zlecenie przeprowadzania badań próbek gruntów w pełnym zakresie określonym w *rozporządzeniu koś*,
- 4) zapewnienie wykonywania wymaganych badań *osadów* i gruntów przez laboratoria posiadające akredytację (łącznie z pobieraniem prób),
- 5) prowadzenie sprawozdawczości dotyczącej *osadów* zgodnie z danymi wynikającymi z kart ewidencji osadów,
- 6) stosowanie aktualnych wzorów kart ewidencji odpadów oraz kart ewidencji osadów,

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, oczekuje przedstawienia przez Zarząd w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.